ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

THE RELATIONSHIP BETWEEN SERVANT LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS AND ORGANIZATIONAL CULTURE OF SCHOOLS UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

[1]รุ่งฤดี ยอดเจริญ, [2]วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และ [3]ชูศักดิ์ เอกเพชร

[1]Rungruedee Yodjaroen, [2]Werayut Chatakan and [3]Chusak Aekpet

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ประเทศไทย

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand.

[1]rungruedee0709@gmail.com

Received :March 10, 2022; **Revised** :March 25, 2022; **Accepted** :April 10,2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 2) ศึกษาวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ

---

[1] นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

[2] รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

[3] รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาบริหารอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การเข้าใจผู้อื่น การสร้างชุมชน การมีวิสัยทัศน์ และการมองการณ์ไกล ตามลำดับ 2) วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมุ่งคุณภาพ และความเอื้ออาทร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การยอมรับการให้อำนาจ เป้าหมายของสถานศึกษา การตัดสินใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา และความไว้วางใจ ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก (r = .876)อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร ด้านการสร้างชุมชน (SBC) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาบุคคล (SCGP) และด้านการมีวิสัยทัศน์ (SC) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา โดยร่วมกันพยากรณ์ผลต่อวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาได้ร้อยละ 78.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมการพยากรณ์ที่ได้ คือ $\hat{Y}$ = .651 (Constant) + .476 (SBC) + .238 (SCGP) + .141 (SC)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ; วัฒนธรรมองค์การ; ผู้บริหาร

Abstract

The purposes of this research aimed to study: 1) the servant leadership of administrator of schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1, 2) the organizational culture of schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1, and 3) the relationship between the servant leadership of administrators and the organizational culture of schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1. The samples were 269 teachers teaching at schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1. The research instrument for collecting the data was a questionnaire with the rating scale, which has Cronbach's Alpha Coefficient at 0.99. The data was analyzed by using a frequency, a percentage, an average, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, and Multiple

Regression Analysis. The research findings were as follows: 1) The servant leadership of administrators of schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1, both on the whole and in each aspect, was at a high level. When considering each aspect, it was found that the commitment to the growth of people has the highest mean, followed by the empathy others,the building community, conceptualization and foresight respectively. 2) The organizational culture of schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1, both on the whole and in each aspect, was at a high level. When considering each aspect, the quality and the caring has the highest mean, followed by the recognition, the empowerment, the school purpose, the decision making, the sense of community and the trust, respectively. 3) The relationship between the servant leadership of administrators and the organizational culture of schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1, as a whole, was rated at a very high level (r =.876) which had the statistical significance at the .01 level and the servant leadership of administrators with regard to the aspect of the building community (SBC), the Commitment to the Growth of People (SCGP) and the Conceptualization (SC) were all the influence to the organizational culture of schools which is included with the result forecast towards the organizational culture of schools occurring at 78.7 percent and the statistical significance at the level of .01. The forecasting equation was of $\hat{Y}$ = .651 (Constant) + .476 (SBC) + .238 (SCGP) + .141 (SC).

Keywords : Servant Leadership ; Organizational Culture ; Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอก จากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่

เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้ประเทศสามารถก้าวข้ามไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1)

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพพร้อมรับกับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคการศึกษา 4.0 (ปณตนนท์ เถียรประภากุล, 2560 : 5) ต้องมีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการองค์การเพื่อให้องค์การนั้นอยู่รอด โดยการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้บริหารยุคใหม่ต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่มีภาวะของความเป็นผู้นำสูงจึงจะนำพาสถานศึกษาฝ่าฟันกับวิกฤติที่เกิดขึ้นได้ พฤติกรรมของผู้นำต้องเป็นผู้ที่สามารถชักจูง ปลุกเร้า ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนตลอดทั้งผู้ปกครองและชุมชน ยอมรับ คล้อยตามความฝันหรือเป้าหมาย เพื่อให้ความฝันหรือเป้าหมายเกิดความเป็นส่วนร่วมกันของคณะครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีอิสระในความคิดและร่วมสร้างสรรค์ในการพัฒนางานเพื่อไปให้ถึงเป้าหมาย (ศุภวัฒน์ กลิ่นจันทร์, 2552 : 20)

ภาวะผู้นำ (leadership) เป็นลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อได้ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป็นความสามารถที่เกิดขึ้นระหว่างที่มีการทำงานร่วมกันหรือร่วมอยู่ในเหตุการณ์เดียวกันในอันที่จะทำให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จ (วิเชียร วิทยอุดม, 2550 : 3) ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการเป็นภาวะผู้นำที่จะบริการผู้อื่นก่อนคิดถึงผลประโยชน์ของตนเอง ใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่เพื่อทำให้บุคคลและองค์กรเจริญเติบโต มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นมากกว่าความปรารถนาที่ต้องการจะได้รับตำแหน่งเพื่อแสวงหาอำนาจและควบคุมผู้อื่น เสียสละและไม่หวังผลตอบแทนทางการเงินอัน เป็นการอุทิศทุ่มเทกับการทำงานขององค์การ พร้อมจะอุทิศตนเพื่อพัฒนาคนด้วยการรับฟังความคิดเห็นและให้การยอมรับผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นและให้เกียรติผู้อื่น โดยคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำแบบใฝ่บริการมี 5 ด้าน ประกอบด้วย การเข้าใจผู้อื่น การมีวิสัยทัศน์ การมองการณ์ไกล การมุ่งมั่นพัฒนาบุคคล การสร้างชุมชน (สมชาย เทพแสง และอรจิรา เทพแสง, 2549 : 33-35)

การสร้างองค์การให้มีความเชื่อมั่นในเป้าหมายเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องแสดงและกล่าวถึงเป้าหมายให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่น พร้อมที่จะช่วยกันฟันฝ่าไปสู่เป้าหมายองค์การ เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์การที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง (นิติพล ภูตะโชติ, 2556 : 134) วัฒนธรรมองค์การที่เกิดขึ้นจะเป็นเครื่องกำหนดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมทั้งยังเป็นเครื่องวัดและกำหนดความเจริญงอกงามความเสื่อมของสังคม (กระทรวงวัฒนธรรม, 2552 : 4) วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางสังคมและมีลักษณะเหมือนวัฒนธรรมทางสังคม คือ มีวิถีแห่งการดำเนินงานในสถานศึกษาทั้ง

ที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ รวมทั้งวิถีทางของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา มีขนบประเพณีและวิธีการทำงานซึ่งเป็นกิจวัตรประจำวันในสถานศึกษา วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาจึงมีอิทธิพลต่อครูทั้งทางตรงและทางอ้อมและมีอิทธิพลที่แตกต่างกัน (ธร สุนทรายุทธ, 2551 : 491) การพัฒนาสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้วัฒนธรรมองค์การเป็นเครื่องมือเพื่อกำหนดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย (วิลาวรรณ รพีพิศาล, 2550 : 4)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดลักษณะของความเป็นผู้นำของสถานศึกษาและการปรับปรุงวัฒนธรรมองค์การที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,107 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 285 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร 5 ด้าน คือ 1) การเข้าใจผู้อื่น 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) การมองการณ์ไกล 4) การมุ่งมั่นพัฒนาบุคคล และ 5) การสร้างชุมชน

วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา 8 ด้าน คือ 1) เป้าหมายของสถานศึกษา 2) การให้อำนาจ 3) การตัดสินใจ 4) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา 5) ความไว้วางใจ 6) การมุ่งคุณภาพ 7) การยอมรับ และ 8) ความเอื้ออาทร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร และวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมุ่งมั่นพัฒนาบุคคล รองลงมา คือ การเข้าใจผู้อื่น การสร้างชุมชน และการมีวิสัยทัศน์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมองการณ์ไกล

2. วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมุ่งคุณภาพและความเอื้ออาทร รองลงมา คือ การยอมรับ การให้อำนาจ เป้าหมายของสถานศึกษา การตัดสินใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความไว้วางใจ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก มีค่า r = .876 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ Stepwise Multiple Regression Analysis ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่า.887 และกำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณมีค่า .787 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ ร่วมกันพยากรณ์ผลต่อวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาได้ร้อยละ 78.7 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์มีค่า .234 ด้านที่มีอำนาจการพยากรณ์มากที่สุด คือ การสร้างชุมชน (SBC) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยการพยากรณ์เท่ากับ .476 รองลงมา คือ การมุ่งมั่นพัฒนาบุคคล (SCGP) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยการพยากรณ์เท่ากับ .238 การมีวิสัยทัศน์ (SC) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยการพยากรณ์เท่ากับ .141

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีข้อค้นพบที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 และผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า ภาวะผู้นำเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะในการเป็นผู้บริหารที่ได้กำหนดไว้ในสมรรถนะของผู้บริหาร และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาท มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ ประกอบด้วย การเข้าใจผู้อื่น การมีวิสัยทัศน์ การมองการณ์ไกล การมุ่งมั่นพัฒนาบุคคล และการสร้างชุมชน จะเป็นผู้บริหารที่สามารถควบคุม บังคับบัญชา ริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ภายในสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่มุ่งหวัง และบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ได้สำเร็จ จึงทำให้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของยุทธนา เพชรเชนทร์ (2561) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่ใจบริการกับประสิทธิผลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบใฝ่ใจบริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การตระหนักรู้ การมองการณ์ไกล การสร้างชุมชนและการเข้าใจผู้อื่น ตามลำดับ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกีรติกรณ์ รักษาดี (2561) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ การให้การดูแล การเห็นอกเห็นใจ การรับฟัง การมุ่งมั่นพัฒนาคน การมีมโนทัศน์ การสร้างชุมชน การบำรุงรักษา การโน้มน้าวจิตใจ การมองการณ์ไกล และการตระหนัก

2. จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 และผลการวิจัยที่พบว่า วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า วัฒนธรรมเป็นแบบแผนของความคิดความเชื่อที่ผู้บริหารครูและบุคลากรได้ร่วมกันสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนขององค์การและเป็นแนวทางยึดถือปฏิบัติที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะขององค์การนั้น ๆ เพื่อให้บุคลากรทุกคนขององค์การสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีระเบียบและเพื่อให้การดำเนินงานของสมาชิกในองค์การเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา การให้

อำนาจการตัดสินใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ความไว้วางใจ การมุ่งคุณภาพ การยอมรับ และความเอื้ออาทรเป็นวัฒนธรรมองค์การที่ควรมีในสถานศึกษา เพื่อจะส่งผลให้องค์การนั้นสามารถบรรลุผลสำเร็จตามที่วางไว้ได้ จึงทำให้วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรินทร์ ราชโส (2561) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับประสิทธิผลของการบริหารงานโรงเรียนขนาดใหญ่สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนขนาดใหญ่สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน ด้านความหลากหลายของบุคลากร ด้านความเอื้ออาทร ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความมีคุณภาพ ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ด้านการมอบอำนาจ ด้านความไว้วางใจและด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนิสา ศรีอัสดร (2561) ที่ศึกษาวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัย พบว่า วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร สำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในสามลำดับแรก คือ ด้านการยอมรับ ด้านความเชื่อถือ และด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้ายคือ ด้านการตัดสินใจ

3. จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 และผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะว่าภาวะผู้นำเป็นสมรรถนะหนึ่งของผู้บริหาร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการจะเป็นผู้นำที่มีจิตในการบริการเพื่อนร่วมงานเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรทุกคนภายในสถานศึกษาอยู่ร่วมกันได้อย่างมีระเบียบดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันเกิดเป็นวัฒนธรรมอันเป็นแบบแผนของความคิด ความเชื่อที่ผู้บริหารครูและบุคลากรร่วมกันสร้างขึ้นมา และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะขององค์การจนทำให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ ศรีทอง (2558) ที่ศึกษาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรม

โรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมโรงเรียนโดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 80.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารกับวัฒนธรรมโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ชนก อินทะโชติ (2559) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การภายในสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การภายในสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารและครู ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนฤชล คุ้มกลาง (2560) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การลักษณะเชิงสร้างสรรค์ของผู้อำนวยการโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 กรณีศึกษาโรงเรียนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การลักษณะเชิงสร้างสรรค์ของผู้อำนวยการโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก จากความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารเป็นตัวพยากรณ์ สร้างเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้ $\hat{Y}$ = .651 (Constant) + .476 (SBC) + .238 (SCGP) + .141 (SC) จากการวิจัยพบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ตัว คือ การสร้างชุมชน (SBC) การมุ่งมั่นพัฒนาบุคคล (SCGP) และการมีวิสัยทัศน์ (SC)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ภาวะผู้นำเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะภาวะผู้นำใฝ่บริการจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการจะเป็นผู้บริหารที่สามารถควบคุม บังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่มุ่งหวังและบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ได้สำเร็จ ทั้งยังสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์การเพื่อให้สมาชิกทุกคนเข้าใจและยอมรับนับถือและปฏิบัติ

ตามวัฒนธรรมองค์การ เป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวบุคคลในองค์การให้มีความรักความผูกพันเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความเป็นอัตลักษณ์ขององค์การ อันเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์การ ส่งผลให้บุคลากรทุกคนภายในองค์การสถานศึกษาอยู่ร่วมกันได้อย่างมีระเบียบ ดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จนทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). *แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ 2550-2559*. กรุงเทพ ฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.

กีรติกรณ์ รักษาดี. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ธร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา.* กรุงเทพ ฯ : เนติกุลการพิมพ์.

นฤชล คุ้มกลาง. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การลักษณะเชิงสร้างสรรค์ของผู้อำนวยการโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 : กรณีศึกษาโรงเรียนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

นิติพล ภูตะโชติ. (2556). *พฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพ ฯ : วี พริ้นต์ (1991).

ปณตนนท์ เถียรประภากุล. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University* 11 (2), 1994-2013

พัชรินทร์ ราชโส.(2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับประสิทธิผลของการบริหารงานโรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิมพ์ชนก อินทะโชติ. (2559). *ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การภายในสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ยุทธนา เพชรเชนทร์. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่ใจบริการกับประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

วิเชียร วิทยอุดม. (2550). *ภาวะผู้นำ.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพ ฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

วิลาวรรณ รพีพิศาล. (2550). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : วิจิตรหัตถการ.

ศุภวัฒน์ กลิ่นจันทร์.(2552). *การเป็นผู้นำในสถานศึกษาอย่างมืออาชีพ.* [ออนไลน์]. Available: http://school.obec.go.th/kokkb/articles.php,

สมชาย เทพแสง และอรจิรา เทพแสง. (2549). *ผู้นำยุคใหม่ หัวใจของการปฏิรูป.* นนทบุรี: อัลฟามิเล็นเนียม.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579*. กรุงเทพ ฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุนิสา ศรีอัสดร. (2561). *การศึกษาวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

อมรรัตน์ ศรีทอง. (2558). *ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. "Determining Sample Size for Research Activities". Education and Psychological Measurement.30 (1970) : 607-610.